

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI

**MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
ARXITEKTURA – QURILISH UNVERSITETI**

“KELISHILGAN”

o'quv ishlari bo'yicha
prorektor

M.T. Shodmonqulov

Ro'yxatga olindi: № 07/A.

“29” avgust 2025 yil

“TASDIQLAYMAN”

Rektor

Ch. J. Turkyilmaz

“29” avgust 2025 yil

SANOAT XAVFSIZLIGI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	1000 000	Xizmatlar
Ta'lim sohasi:	1020000	Gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi gigiyena
Ta'lim yo'nalishi:	61020200	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi

Samarqand – 2025

Kurs ma'lumotlari
Course Information Form

Modul kodi Code MEH 3909	O'quv yili 2025-2026	Semestr 7	ECTS – Kreditlar 7-semestr -4		
Modul turi Kasbiy tanlov fani	Ta'lim tili O'zbek/rus		Auditoriya soatlari		Mustaqil ta'lim (soat/hafta) Independent Education (hour/week)
Fan nomi Title	Jami yuklama	Ma'ruza (soat/hafta) Lecture (hour/week)	Amaliy (soat/hafta) Practical (hour/week)	Laboratoriya (soat/hafta) Laboratory (hour/week)	
Sanoat xavfsizligi	120	3	-	-	7

Dastlabki shart Prerequisite	Yo'q None
--	---------------------

Semestr Semestr	Kuzgi Spring
---------------------------	------------------------

Kurs tili Course language	O'zbek Uzbek
O'quv kursi Level of Course	Uchunchi kurs Third course
Ta'lim yo'nalishlari Course type	61020200 – Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi 61020200- Labor protection and Technical Safety.
Kurs toifasi Course Category	Kasbiy tanlov fani Professional choice science
Dars shakli Mode of Delivery	An'anaviy (Yuzma – yuz muloqot) Face – to - face

Ma'sul kafedra Owner academic unit	Mehnat muhofazasi va salomatlik muhandisligi Occupational safety and health engineering
Kursga ma'sul Cours Coordinator	Yasakov Z.X.
O'qituvchilar Instructor(s)	Aminov O.Sh.
Yordamchilar Asistant(s)	Kamolova M.SH.

Fanni o'qitishdan maqsad Course objectives	Sanoat korxonalarida xavfsizlikni ta'minlash. Ensuring safety in industrial enterprises.
Fanning mazmuni Course content	Sanoat xavfsizligining qonuniy asoslari. O'zbekiston Respublikasida Sanoat xavfsizligining qonuniy asoslari. Xavfli sanoat obyektlarini identifikatsiyalash. Xavfli sanoat obyektlarini

deklaratsiya qilish. Vazirlar Maxkamasining 2008-yil 10-dekabrda 271-sonli qarori asosida “Hisob-tushuntirish xati”ni tuzish. Sanoat xavfsizligi ekspertizasi tizimi. Xavfli sanoat obyektlarini risk taxlili. **Sanoat xavfsizligi ekspertizasi.** Texnogen xavf yuqori bo’lgan zonalar davlat kadastrini yuritish tartibi. Avariya-qutqaruv jihozlaridan foydalangan holda avariya-qutqaruv ishlarini amalga oshirish. O’zbekiston Respublikasida putur yetkazmaydigan nazorat tizimini shakllantirish va rivojlantirish. Sanoat xavfsizligi sohasidagi ekspert tashkilotlarini akkreditatsiya qilish va ular faoliyati ustidan inspeksiya nazoratini o’tkazish. Xavfli ishlab chiqarish obyektlarida avariya halokatidan lokalizatsiya va bartaraf etishga tayyorgarlikda sanoat xavfsizligi talablari. Xavfli ishlab chiqarish obyektida avariya yuz bergan taqdirda boshqa shaxslarning hayoti, sog’ligi va (yoki)mol-mulkiga hamda atrof muhitga zarar yetkazganlik uchun fuqarolik javobgarligini majburiy sug’urta qilish tartibi.

Xavfli ishlab chiqarish ob’yektlarini atrof muhitga ta’sir ko’rsatishi. Xavfli ishlab chiqarish ob’yektlari, ularni toifalarga bo’lish usullari. Xavfli ishlab chiqarish ob’yektlarida yuz berishi mumkin bo’lgan avariya holatlarini oldindan tahlil qilish va yetarli darajada avariya holatlarini oldini olish chora-tadbirlarini ishlab chiqish. Xavfli ishlab chiqarish ob’yektlarsda avariya holati sodir bo’lganda atrof-muhitga tarqalishiga yo’l qo’ymaslik va uni bartaraf etish bo’yicha sanoat xavfsizlik talablari.

Legal foundations of Industrial Security. Legal basis of industrial risk in the Republic of Uzbekistan. Identification of hazardous industrial facilities. Declaration of hazardous industrial facilities. Drawing up an “explanatory note” on the basis of the resolution of the Cabinet of ministers No. 271 dated December 10, 2008. Industrial safety examination system. Risk assessment of hazardous industrial facilities.

Industrial safety expertise. The procedure for maintaining the state cadastre of zones with a high level of man-made risk. Accident-the implementation of crash-rescue operations using rescue equipment. Formation and development of a non-destructive control system in the Republic of Uzbekistan. Accreditation of expert organizations in the field of industrial safety and inspection control over their activities. Industrial safety requirements in preparation for localization and elimination of an accident at hazardous production facilities. The procedure for compulsory insurance of civil liability for damage to the Life, Health and (or)property of other persons and the environment in the event of an accident at a hazardous production facility.

Impact hazardous production facilities on the environment. Hazardous production objects, methods of dividing them into

	<p>categories. Preliminary analysis of accident situations that may occur in hazardous production facilities and the development of measures to prevent adequate accident situations. Industrial safety requirements to prevent hazardous production from spreading to the environment in the event of an accident on objects and to eliminate it.</p>
<p>Tavsiya qilingan yoki talab qilinadigan adabiyotlar ro'yxati Recommended Or Required Reading</p>	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Безопасность труда в строительстве. Учебное пособие. Агошков А.И., Брусенцова Т.А., Разъяконова Е.А. 2022. 136 с. 2. Безопасность труда в строительстве. Методические рекомендации. Уфа.2015. 141 с. 3.O'zbekiston Respublikasi Qonuni "Xavfli ishlab chiqarish obyektlarini sanoat xavfsizligi to'g'risida"gi qonun. № O'RQ-57. 28.09.2006. Qonunchilik palatasi tomonidan 2006 yil 25 avgustda qabul qilingan. 4.O'zbekiston Respublikasi Qonuni "Ho'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatini davlat tomonidan nazorat qilish to'g'risida" №717-1. 24.12.1998. 5.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining Sanoatda, konchilikda va kommunal-maishiy sektorda ishlarning bexatar olib borilishini nazorat qilish davlat inspeksiyasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida №323 Qarori. 10.07.2004 y. 6.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining "Xavfli ishlab chiqarish obyektlarining sanoat xavfsizligi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonunini amalga oshirishga doir qo'shimcha chora 7.«Безопасность человека и управление рисками» А. Яна Глендона, Шэрон Г. Кларк и Юджина Ф. Маккенны. ISBN: 0849330904. Издательство: CRC/Taylor & Francis 8.«Безопасность, гигиена труда и социальное обеспечение на рабочем месте в Ирландии: руководство» Рэймонда Бирна. Издательство: Nifast. 9.Белов, С.В. Безопасность жизнедеятельности и защита окружающей среды (техносферная безопасность) в 2 ч. Часть 1: учебник для академического бакалавриата [Текст] / С.В. Белов. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 2017. – 350 с. 10.Белов, С.В. Безопасность жизнедеятельности и защита окружающей среды (техносферная безопасность) в 2 ч. Часть 2: учебник для академического бакалавриата [Текст] / С.В. Белов. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 2017. – 362 с. <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7.Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy

	<p>javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo’lishi kerak. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag’ishlangan majlisidagi O’zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // “Xalq so’zi” gazetasi. 2017 y., 16 yanvar, №11.</p> <p>8.Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O’zbekiston”, 2017. – 488 b.</p> <p>9.O’zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo’yicha Harakatlar strategiyasi to’g’risida. - T.:2017 yil 7 fevral, PF-4947-sonli Farmoni.</p> <p>10.O’zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. - T.: O’zbekiston, 2017. -46 b.</p> <p>11.Анализ аварий и несчастных случаев в нефтегазовом комплексе России / Под ред. Б. Е. Прусенко, В. Ф. Мартынюка. М.: ООО "Анализ опасностей", 2015</p> <p>Axborot manbalari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.lex.uz – O’zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi; 2. http://www.bologna.yildiz.edu.tr/index.php?r=program/bachelor 3. https://www.amazon.com/Books-Construction-Site-Safety/s?rh=n%3A283155%2Cp_28%3AConstruction+Site+Safety 4. https://urait.ru/book/ohrana-truda-i-tehnika-bezopasnosti-537043 5. http://ziyonet.uz/ 6. matio:info@qurilish-lizing.uz 7. http://ohrana-bgd.narod.ru – Информационный портал по безопасности жизнедеятельности и охране труда 8. http://www.culture.mchs.gov.ru – Информационно-образовательный портал МЧС
<p>Tavsiya etilgan qo'shimcha dastur komponentlari Recommended Optional Program Components</p>	<p>Yo‘q\ (bor bo‘lsa yoziladi)</p> <p>None</p>

Kursni o‘rganish natijalari

Course learning outcomes

Ushbu kursni muvaffaqiyatli tamomlagan talabalar fan dasturi bo’yicha chuqur nazariy bilimlarga ega bo’ladilar;

Students who successfully complete this course; they will have in-depth practical

and theoretical knowledge of the science program;
Xavfli sanoat obyektlarini identifikatsiyalash va deklaratsiya qilish tushunchasiga ega bo'ladi. It will have the concept of identification and declaration of hazardous industrial objects.
Sanoat xavfsizligi ekspertizasi tizimi va xavfli sanoat obyektlarini risk taxlili tushunchalariga ega bo'ladilar; They will have the concepts of the general structure and safety requirements of construction machines;
Texnogen xavf yuqori bo'lgan zonalar davlat kadastrini yuritish tartibi va avariya-qutqaruv jihozlaridan foydalangan holda avariya-qutqaruv ishlarini amalga oshirish tushunchalariga ega bo'ladilar. Zones with high man-made risk will have the concepts of the procedure for maintaining the state Cadastre and the implementation of crash-rescue operations using emergency-rescue equipment.
Sanoat xavfsizligi sohasidagi ekspert tashkilotlarini akkreditatsiya qilish va ular faoliyati ustidan inspeksiya nazoratini o'tkazish tushunchalariga ega bo'ladilar; They will have the concepts of accreditation of expert organizations in the field of Industrial Security and control of inspection over their activities;

Haftalik mavzular va tegishli tayyorgarlik ishlari Weekly Subjects and Related Preparation Studies		
Hafta Week	Mavzular Themes	Resurslar Related preparation
M1. Sanoat xavfsizligining qonuniy asoslari		
1	“Sanoat xavfsizligi” fanining maqsad va vazifalari .	1,3,6,8,9 - adabiyotlar
2	Xavfli sanoat obyektlarini identifikatsiyalash	1,3,6,8,9 - adabiyotlar
3	Xavfli sanoat obyektlarida xavfsizlik to'g'risidagi qonun hujjatlarini, shuningdek ekologik huquqni qo'llash amaliyotiga ta'sir qiluvchi muhim omillar. https://hsmi.msu.ru/sites/hsmi.msu.ru/files/program_common_files/9_bezopasnost_zhiznedeyatelnosti_0.pdf?utm_source=chatgpt.com	3,6,8,9- adabiyotlar
4	Vazirlar Maxkamasining 2008-yil 10-dekabrda 271-sonli qarori asosida “Hisob-tushuntirish xati”ni tuzish.	3,4,5,6,8,9- adabiyotlar
5	Sanoat xavfsizligi ekspertizasi tizimi.	1,3,6,8,9 - adabiyotlar
6	Xavfli sanoat obyektlarida turli guruhlar, xususan: qarigan ishchilar, yosh ishchilar, ayol ishchilar, mehnat muhojirlari va smenali ishchilar bilan bog'liq sog'liq va xavfsizlik xavflari.	3,4,5,6,8,9- adabiyotlar

	https://www.universityofgalway.ie/course-information/module/HP440	
M.2. Sanoat xavfsizligi ekspertizasi		
7	Texnogen xavf yuqori bo'lgan zonalar davlat kadastrini yuritish tartibi.	3,4,5,6,8,9-adabiyotlar
8	Avariya-qutqaruv jihozlaridan foydalangan holda avariya-qutqaruv ishlarini amalga oshirish.	1,3,6,8,9 - adabiyotlar
9	Xavfli sanoat ob'ektlarida xavflarning zarar ehtimolining moddiy, ekologik va ijtimoiy holati. https://hsmi.msu.ru/sites/hsmi.msu.ru/files/program_common_files/9_bezopasnost_zhizne_deyatelnosti_0.pdf?utm_source=chatgpt.com	3,4,5,6,8,9-adabiyotlar
10	Sanoat xavfsizligi sohasidagi ekspert tashkilotlarini akkreditatsiya qilish va ular faoliyati ustidan inspeksiya nazoratini o'tkazish.	3,4,5,6,8,9-adabiyotlar
11	Xavfli ishlab chiqarish obyektlarida avariya halokatidan lokalizatsiya va bartaraf etishga tayyorgarlikda sanoat xavfsizligi talablari.	3,4,5,6,8,9-adabiyotlar
12	Xavfli ishlab chiqarish obyektida avariya yuz bergan taqdirda boshqa shaxslarning hayoti, sog'ligi va (yoki) mullukiga hamda atrof muhitga zarar yetkazganlik uchun fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish tartibi.	3,4,5,6,8,9-adabiyotlar
M.3. Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari atrof muxitga ta'sir ko'rsatishi.		
13	Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlari, ularni toifalarga bo'lish usullari.	3,4,5,6,8,9-adabiyotlar
14	Xavfli sanoat korxonadagi fizik, kimyoviy, psixologik va ergonomik omillar ta'siridan kelib chiqadigan sog'liq muammolarini hal qilish. https://www.universityofgalway.ie/course-information/module/HP440	1, 3,4,5,6,8,9-adabiyotlar
15	Xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarsda avariya holati sodir bo'lganda atrof-muhitga tarqalishiga yo'l qo'ymaslik va uni bartaraf etish bo'yicha sanoat xavfsizlik talablari.	3,4,5,6,8,9-adabiyotlar

Baholash jarayoni Evaluation System		
Mashg'ulot turi Activities	Soni Number	Baholash Percentage of Grade
Darsga qatnashish Attendance / participation		
Laboratoriya ishi Laboratory		
Amaliy ish (qo'shimcha vazifa) Application		
Kurs ishi Field work		
Maxsus kurs amalyoti (ish joyida) Special course internship (work placement)		

Testlar Quizzes / studio critics		
Uyga vazifani baholash Homework assignments		
Ijodiy ish (taqdimot) Presentations / jury		
Loyiha ishi Project		
Seminar Seminar / workshop		
Oraliq nazorat Mid -Terms	2	60
Yakuniy nazorat Final	1	40
O'zlashtirish ko'rsatgichi Percentage of in – term studies		60
Yakuniy imtihon bahosi Percentage of final examination		40
Jami Total		100

ECTS taqsimoti ECTS workload table			
Topshiriqlar Activities	Soni Number	Davomiyligi (soat) Duration (hour)	Umumiy yuklama Total workload
Mashg'ulot soati Course hours	15	3	45
Laboratoriya ishi Laboratory			
Amaliy ish (qo'shimcha vazifa) application			
Kurs ishi Field work			
Mustaqil ta'lim (maslahat) Study hours out of class	10	7,5	75
Maxsus kurs amalyoti (ish joyida) Special course internship (work placement)			
Uyga vazifani baholash Homework assignments			
Testlar / Viktorina Quizzes / studio critics			
Loyiha ishi Project			
Ijodiy ish (taqdimot) Presentations / seminar			
Oraliq nazorat Mid – terms (Examination +Examination prep. Duration)			
Yakuniy nazorat (nazorat va nazoratga tayyorlanish soati) Final (examination +examination prep.Duration)			
Jami yuklama			120

Total workload	
Jami yuklama / 45 (soat)	45/75 = 120
Total workload / 45(h)	4
Kredit	ECTS credit

Qo'shimcha eslatmalar	Yo'q\ (bor bo'lsa yoziladi)
Extra Notes	None

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan 2025-yil uchun tasdiqlangan xalqaro e'tirof etilgan tashkilotlarning reytingida top 300 talikka kiruvchi Universitet Goluiyaning "Mehnat muhofazasi boshqaruvi va texnika xavfsizligi" yo'nalishi (HP-1200, LW3117, HP440) va Lomonosov nomidagi Moskva Davlat Universitetining "Безопасность жизнедеятельности" (QS-430, THE-233, ARWU-218) fan dasturlari tahlil qilinib ushbu asosda fan dastur ishlab chiqildi. Fanilarning dasturi tayyorlanib 4 ta mavzusi yangilandi.

https://hsmi.msu.ru/sites/hsmi.msu.ru/files/program_common_files/9_bezopasnost_z_hiznedeyatelnosti_0.pdf?utm_source=chatgpt.com,

<https://www.universityofgalway.ie/course-information/module/HP440>

Fan dasturi Mirzo Ulug'bek nomidagi Samarqand davlat Arxitektura-qurilish universiteti kengashning 2025 yil 30-avgustdagi 1-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Kafedra mudiri:

Yasakov Z.X

Tuzuvchi:

Aminov O.Sh.